

Ворисони Сино

Баши одам азоз ақдигаранд,
Ки дар офариниши зи як гавҳаранд.

НАШРИЯ "АЗ-МОҲИ-СЕНТЯБРИ"
СОЛҲИ 1958
ЧОП-МЕШАВАД

Нишонаи электронӣ: vsino@tajmedun.tj

Сомона: www.tajmedun.tj

№ 18 (2086) 10 ДЕКАБРИ СОЛҲИ 2019

НАШРИЯИ ДОНИШГОҲИ ДАВЛАТИИ ТИББИИ ТОҶИКИСТОН БА НОМИ АБӮАЛӢ ИБНИ СИНО

Дар кори он Раҳмонзода Абдуҷаббор Азиз - ёрдамчи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои рушди иҷтимоӣ ва робита бо ҷомеа, Олимзода Насим Хоҷа - вазири тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Нуриддин Саид - вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Муин Мавсума Муинзода - муовини раиси шаҳри Душанбе, Ҳаётзода Нурхон Шариф - раиси Кумитаи ҷумҳуриявии иттифоқи касабҳои кормандони соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Жумагулова Алина Батыюкановна - директори Агентии мустақили аккредитасия ва рейтинг ва дигар олимону меҳ-

ҶАЛАСАИ ВАСЕИ ШӮРОИ ОЛИМОН БА ИФТИХОРИ 80-СОЛАГИИ ДОНИШГОҲ

28 ноябр дар толори Сино бахшида ба 80-солагии таъсисёбии ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино ҷаласаи васеи Шӯрои олимон баргузор гардид.

монони ватанӣ хориҷӣ ширкат варзиданд.

Дар ифтитоҳ ректори донишгоҳ, д.и.т., профессор Гулзода М.Қ. ҳозиринро хайрамақдам гуфта, оид ба роҳи тайкардаи донишгоҳ дар тӯли 80-соли фаъолияти пурмаҳсул маълумот дод.

Сипас, ёрдамчи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба

масъалаҳои рушди иҷтимоӣ ва робита бо ҷомеа, муҳтарам Раҳмонзода Абдуҷаббор Азиз Паёми Президенти кишварро ба ҳайати устодону муҳассилини донишгоҳ ба ифтхори ин ҷашни таърихӣ расонид.

Вазири тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Олимзода Насим Хоҷа дар баромади худ аз саҳми назарраси донишгоҳ дар рушди нумӯи илми тиб ва солимгардонии ҷомеа суҳанронӣ намуда, ба ҷанде аз устодону олимони донишгоҳ барои саҳми назаррасашон дар ин раванд Нишони "Аълоҷии тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии ҚТ" ва Ифтихорномаи Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии ҚТ-ро супорид.

Вазири маориф ва илми ҚТ, Нуриддин Саид оид ба мактаби тиббии ворисони Сино ва дурнамои рушди он суҳанронӣ намуда, ба зумрае аз фаълони маориф ва илм Нишони "Аълоҷии маориф ва илм" ва Ифтихорномаи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистонро супорид.

Муовини раиси шаҳри Душанбе Мавсума Муинӣ Сипосномаи Раиси шаҳри Душанбе, муҳтарам Рустами Эмомалӣро ба ҳозирин қироат намуда, ҳаёти устодону муҳассилинро бо ин ҷашни таърихӣ муборакбод намуд.

Раиси Кумитаи ҷумҳуриявии иттифоқи касабҳои кормандони соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон Ҳаётзода Нурхон Шариф як қатор кормандони донишгоҳро бо Ифтихорнома ва мукофотҳои хотиравӣ қадрдонӣ намуд.

Директори Агентии мустақили аккредитасия ва рейтинг, хонум Жумагулова Алина Батыюкановна баромад намуда, ҳозиринро аз натиҷаи санҷиши Шӯрои аккредитастии байналмилалӣ, ки моҳи октябри соли 2019 гузашт, огоҳ намуда, ба ректори донишгоҳ Сертификати Аккредитастия байналмилалӣро супорид. Номбӯра аз ҷумла қайд намуд, ки гузаштан аз Аккредитастия байналмилалӣ мавқеи байналмилалӣ ин боргоҳи илму хирадро устувор намуда, аз дурнамои неки он гувоҳӣ медиҳад.

Сипас, табрикот ва таман-

ниёти ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, раиси Шӯрои ректорони муассисаҳои олии ҷумҳурӣ, академик Имомзода Муҳаммадҷош Сайдали шунида шуд. Дар ҷаласаи васеи Шӯрои олимон 4 нафар олимони барои саҳми назаррасашон бо унвони профессори фахрии ДДТТ ба номи Абӯалӣ

ибни Сино қадрдонӣ гардиданд.

Дар хотима ректори донишгоҳ, д.и.т., профессор Гулзода М.Қ. як қатор кормандони соҳаи тандурустӣ ва устодони донишгоҳро барои саҳми арзандашон дар оморасозии мутахассисони ҷавони тиб бо "Ифтихорнома" ва "Сипоснома" қадрдонӣ намуд.

ҲАМОИШИ ИЛМӢ БО ШИРКАТИ

(Гузориши мусаввар аз Конференсияи байналмилалӣ илмӣ амалии ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино)

29 ноябр Конференсияи байналмилалӣ илмӣ амалии ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино (солони 67-ум) «Илми тибби асри XXI – назаре ба оянда» бахшида ба “Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ, 2018-2021” ва 80-солагии донишгоҳ баргузор гардид.

Дар кори конференсия олимони ва ходимони илмӣ фарҳангии ватанӣ, ҳамчунин меҳмонони конференсия аз Федератсияи Россия, Қазоқистон, Ўзбекистон, Қирғизистон, Афғонистон, Ҳиндустон, Кореяи Ҷанубӣ, Озарбойҷон, Украина, Швейтсария ва Туркия, дар маҷмӯъ аз 20 донишгоҳҳои мамлакатҳои номбурда ширкат варзиданд. Дар барномаи пленарии конференсия масъалаҳои зерин баррасӣ шуданд:

- Саҳми олимони ҷарроҳии ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино дар илм ва ҳифзи тандурустии амалии Ҷумҳурии Тоҷикистон
- Дастовардҳои илмӣ олимони ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино дар соҳаи доягӣ ва гинекология
- Саҳми илмӣ олимони ДДТТ дар соҳаи бемориҳои дарунӣ
- Баҳогузориҳои ҳолати функционалии организм – асосҳои фундаменталии тибби профилактикӣ

Дар маросими кушодашавии конференсия ректори ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино, д.и.т., профессор Гулзода М.Қ. зимни сухаронӣ қайд намуд, ки имсол ба бунёди ин боргоҳи илму хирад 80 сол пур шуд, ки ин давра ба рушди тибби муосири тоҷикон пайвастагии мустақим дошта, аввалин табибони Тоҷикистони мустақил маҳз дар ин муассисаи таҳсилоти олии тиббӣ сабаки касбӣ гирифтаанд. Зимнан, аввалин хатмкардагон фаъолияти касбии худро дар ин муассиса идома дода, раванди устувори таълиму тарбия ва омодакунии кадрҳои баландхатмоси тиббӣ барои минтақаҳои гуногуни кишварро таъмин намуданд.

Аллакай дар давраи

солҳои 1965-1970 бо заҳмату талошҳои олимони варзида, дар самтҳои гуногуни тиб мактабҳои илмӣ таълимӣ таъсис дода шуда, олимони тоҷик дар татқиқоти байналмилалӣ оид ба масъалаҳои тиб ширкат намуданд.

Ҳамзамон, солҳои 70-80-уми асри гузашта, донишгоҳи тиббии Тоҷикистон шуҳрати байналмилалӣ пайдо карда, нафақат барои кишвар, балки як қатор мамлакатҳои хориҷӣ мутахассисони баландпояи соҳаи тандурустиро омода мекард.

Дар маҷмӯъ, муассисаи олии тиббии тоҷикон дар собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ ва берун аз он мавқеи назаррас дошта, олимони тоҷик ва хатмкардагон ин муассиса дар рушди илми тиб, мукамал намудани тахсису табобат ва солимгардонии аҳли башар саҳми арзанда гузоштанд.

Пас аз пош ҳӯрдани Иттиҳоди Шӯравӣ, зарурияти бунёди системаи таҳсилоти тиббии миллӣ ва инкишофи мактабҳои илми тиб пеш омад. Мутаассифона, дар давраи аввали истиқлолияти давлатӣ нооромии сиёсӣ иқтимоии солҳои навадум ба раванди гузариши донишгоҳ ба низомии нави таҳсилот ва умуман фаъолияти муназзами он таъсири манфӣ расониданд.

Хушбахтона, бо азму талошҳои Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти мамлакат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Ватани азизамон Ваҳдати миллӣ, сулҳи пойдор ва фазои озоди бунёдгорию созандагӣ фароҳам оварда шуд.

Дар ин замина, бо дастгирӣи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ин боргоҳи илму хирад

аз марҳилаҳои барқарорсозиву созандагӣ ба марҳилаи рушду ташаккулёбӣ расид.

Бо мақсади таҳкими заминаҳои моддӣ ва техникаӣ донишгоҳ Ҳукумати Тоҷикистон “Барномаи рушди Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистонро барои солҳои 2006–2015” қабул намуд, ки бо натиҷаҳои хурсандибархш ҷамъбаст ёфт. Дар ин давра, биноҳои таълимӣ, хобгоҳҳо таъмир гардида, адабиёти зарурӣ бо забонҳои таълимӣ ба ҷуғрафӣ таъмин карда шуд.

Дар ин замина, соли 2009 Реформаи таҳсилоти тиббӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон оғоз гардид, ки ҳадафи он ба талаботи байналмилалӣ мутобик намудани чарағи таҳсилот ба ҳисоб меравад.

Дастуру супоришҳои роҳбари мамлакат ва чарағи тараққиёти илму техника ва пешравии ҷаҳони муосир роҳбарияти донишгоҳро водор сохт, ки ҷиҳати расидан ба ҳадафҳои стратегияи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, мутобиксозии таҳсилот ба талаботҳои муосири таҳсилоти байналмилалӣ ва ҷомеаи муосир тадбирҳои муассир андешида.

Соли 2017 оғози марҳилаи нави рушди донишгоҳи тиббӣ доништа шуда, Стратегияи рушди донишгоҳ то соли 2025 таҳия ва 5 ҳадафи стратегияи донишгоҳӣ муайян карда шуд.

ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино таҷрибаи мукамалӣ созандагӣ, навовариву ихтироъкорӣ ва нерӯи худро самаранок истифода намуда, ба дастовардҳои назаррас ноил гардид. Усулҳои муосири таълимӣ ҷорӣ гардида, шароити мусоид баҳри иҷрои корҳои илмӣ-тадқиқотӣ, рушди потенциалҳои кадрӣ донишгоҳӣ

пойгоҳҳои моддӣ ва техникаӣ пурзӯр карда шуд, ки баҳри сифатан беҳтар намудани омодакунии кадрҳои тиббӣ мусоидат намуд.

Қобили зикр аст, ки аз ҷониби ташкилоти мустақили аккредитатсионӣ фаъолияти донишгоҳ баҳогузорӣ гардида, аз аккредитатсияи баналмилалӣ гузаронида шуд. Яъне, чарағи таҳсилот дар ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино ба меъёрҳои Федератсияи умумҷаҳонии таҳсилоти тиббӣ мутобик буда, эътирофи байналмилалӣ доштани худро ҳифз намуд.

Дар баромади худ муовини аввали вазирӣ тандурустӣ ва ҳифзи иқтимоии аҳолии ҶТ Умарзода Саида Ғайрат аҳли устодону донишҷӯёнро бо ин санаи ифтихорӣ самимона табрику таҳният гуфта, иброз дошт, ки конфронси имрӯзаи илмӣ-амалии ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино мавзӯи хеле муҳим «Илми тиб дар асри 21: назаре ба оянда»-ро мавриди омӯзишу таҳқиқи олимону мутахассисони соҳа қарор додааст. Пӯшида нест, ки имрӯз илми тиб дар баробари дигар илмҳои муосир бо суръати ниҳоят баланд рушду инкишоф ёфта, ба мутахассисони соҳа бо дастовардҳои навинош, имкониятҳои нав ба нави табобати бемориҳои гуногунро фароҳам меорад. Аз худ намудани навиноҳои илм ва истифодаи оқилонии онҳо дар таҷрибаи амалӣ аз вазифаҳои аввалиндараҷаи мутахассисони соҳаи тиб ва толиблмони донишгоҳи тиббӣ ба ҳисоб меравад. Бояд қайд кард, ки солҳои охир вазъияти таълиму тарбия дар донишгоҳи тиббӣ ба қуллаи тағйир ёфта, дахҳо кафедраву озмоишгоҳ ва клиникаҳои бо таҷҳизоти наватарин мучаххаз ба мақсади

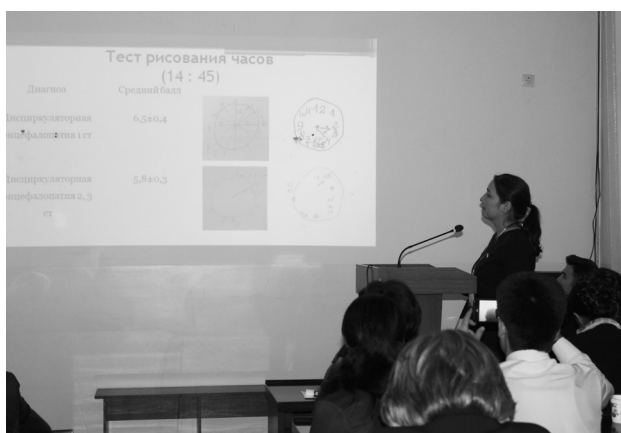
ташкили дурусту ба талаботи замони ҷавобгӯи касбомӯзони ҷавон равона карда шудааст.

Воқеан, ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино, таърихи бою рангин дорад. Донишгоҳ ҳамчун маркази асосии тарбияи мутахассисони дорӣ маълумоти олии соҳаи тандурустӣ дар ҷумҳурӣ фаъолият менамояд. Дар тӯли фаъолияти 80 солаи худ Донишгоҳ зиёда аз 43 ҳазор мутахассисони варзидаи соҳаро тайёр намудааст, ки онҳо ҳам дар ватани азизамон ва ҳам дар зиёда аз 40 мамлакати дунё сарбаландона қору фаъолият доранд.

Таъсис ёфтани Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон дар китоби таърихи миллати тоҷик дурахшонтарин саҳифаи ташаккул ва таҳаввули илми тиб, таҳсилоти олии тиббӣ ва ҳадамоти нигоҳдории тандурустӣ мебошад. Бешубҳа, тамоми дастовардҳои системаи нигоҳдории тандурустии ҷумҳурӣ бо фаъолияти самаранок пурмаҳсули кормандони ин даргоҳи илму фарҳанг робитаи нугустани дошт ва дорад.

Имрӯз боиси ифтихори ҳар кадоми мо гаштааст, ки Донишгоҳи тиббӣ на танҳо дар кишвари азизамон, балки берун аз он ҳам ҳамчун яке аз муассисаҳои бонуфузи илмӣ ва маркази бозғайимии омодакунии мутахассисони олидараҷаи тиб шуҳрати хосаро касб намудааст. Натиҷаи ҳамин аст, ки сол аз сол сафи довталабони донишгоҳ аз кишварҳои дуру наздики хориҷӣ меафзояд. Алҳол дар ин даргоҳи олий аз 16 кишвари олам бештар аз 2000 нафар толиблмон паҳлу ба паҳлу бо ҷавони тоҷик дар фазои дӯстию бародарӣ ва якдигарфаҳмию хусни тафохум бомуваффақият таҳсил менамоянд.

ФАЪОЛОНАИ ОЛИМОНИ ХОРИЧӢ ГУЗАШТ

Хамаи ин бошад, тавассути сиёсати сулҳуёна ва хирадмандонаи Ҳукумати мамлакат тахти сарвариин Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти кишварамон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон муяссар гаштааст. Дар ин муҳлати начандон тӯлоии таърих Тоҷикистони азизи мо тахти сарвариин ин сиёсатмадори сатҳи ҷаҳонӣ ба як кишвари шукуфону обод табдил ёфта, чи дар соҳаи иқтисод ва чи дар сиёсату иҷтимоӣ ба дастовардҳои назаррас ноил гашта, эътибори худро дар ҷомеаи ҷаҳонӣ ҳеле баланд намуд. Тоҷикистон узви комилхукуки аксар созмонҳои бонуфузи ҷаҳонӣ буда, ташаббусҳои неки он аз ҷониби Созмони Миллали Муттаҳид ва қулли давлатҳои қудратманди ҷаҳонӣ ҳамеша бо майли том дастгирӣ ёфта, пойтахти азизи кишварамон бошад, ба маркази баргузори

чорабиниҳои муҳими байналмилалӣ табдил ёфтааст.

Қобили қайд аст, ки давлат ва Ҳукумати Тоҷикистон ба рушду инкишофи маориф ҳамчун соҳаи афзалиятнок ҳамеша диққату эътибори ҷиддӣ дода, дар ин рост қарор қонунҳои зиёдеро қабул ва роҳандозӣ менамояд.

Дар тамоми воҳуриҳои ҷаҳон бо аҳли маориф Пешвои муаззами миллатамон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон пайваста қайд менамоянд, ки ҳадафи авалиндарандаи Ҳукумати мамлакат дар соҳаи маориф пеш аз ҳама гузаштани заминаи устувор барои тарбияи созандагони ҷомеаи пешрафта, яъне наврасону ҷавонони имрӯза мебошад. Зеро бунёди ҷомеаи муосир ва давлати пешрафта бидуни насли соҳибмаърифату донишманд ва мутахассисони баландихтисос ғайриимкон ме-

бошад.

Бешак, ин ҳадафи олии дар назди донишҷӯёни азизи мо вобаста ба омӯзиши амиқи нузукиҳои касби интихобкардашон маъулияти ҷиддиеро пеш гузошта, инчунин устодони соҳибтаҷрибаи моро ба дарки бештари масъулият дар тарбияи шогирдон водор месозад.

Дар ҷаласаи пленарии конфронс инчунин, президенти Академияи илмҳои ҚТ Фарҳод Раҳимӣ, президенти Академияи илмҳои тибби ВТ ВА ҲИА ҚТ Алиҷон Ғоибзода, меҳмонон аз Федератсияи Россия, Қазоқистон, Ўзбекистон, Қирғизистон, Олмон баромад намуданд.

Сипас, бо маърузаҳо мудири кафедраи бемориҳои ҷарроҳии №1, д.и.т. Назаров Ш.Қ. дар мавзӯи «Саҳми олимони ҷарроҳи ДДТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино дар илм

ва хифзи тандурустии амалии Ҷумҳурии Тоҷикистон»; Академики АИТ ҚТ, д.и.т. профессор Додхоева М. Ф. дар мавзӯи «Дастовардҳои илмии олимони ДДТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино дар соҳаи акушерӣ ва гинекология»; мудири кафедраи бемориҳои дарунаи №1, д.и.т., профессор Одинаев Ш.Ф. дар мавзӯи «Саҳми илмии олимони ДДТ дар соҳаи бемориҳои дарунӣ»; профессори кафедраи физиологияи нормалӣ, д.и.т. Шукуров Ф.А. дар мавзӯи «Баҳогузори ҳолати функционалии организм – асосҳои фундаменталии тибби профилактикӣ» баромад карданд.

Дар 6 ҷаласаҳои сексионӣ дастовард ва масъалаҳои мубрами соҳаҳои мухталифи тандурустӣ мавриди баррасии олимони ватанӣ ва хориҷӣ қарор гирифт. Дар рафти кори онҳо 157 маърузаи олимони аз

Федератсияи Россия, Қазоқистон, Ўзбекистон, Қирғизистон, Афғонистон, Ҳиндустон, Туркия ва Тоҷикистон шунда шуданд.

Маводи конференсия дар шакли 3 ҷилд маҷмӯаи рисолаҳои илмӣ иборат аз 880 таълифоти ба таъъ расидааст.

Иштироки фаъолони олимони хориҷӣ таваҷҷуҳи беш аз пеш болоравандаро ба соҳаи илмӣ-интишории ДДТ, ҷомеаи иттилоотӣ ва илмӣ нишон дод. Дар кори конференсия зиёда 70 нафар олимони кишварҳои хориҷӣ ширкат карданд.

Дар хотимаи конференсия Резолютсия қабул карда шуд, ки он барои ворид намудани дастовардҳои олимони ҷаҳонӣ ва ватанӣ ба амалии илмӣ тиб, пешрафти соҳаи тандурустӣ ва солимгардонии ҷомеа мусоидат хоҳад кард.

Сафи профессорони фахрии донишгоҳ боз 4 нафар афзуд

Бо қарори Шӯрои олимони донишгоҳ аз 31 октябри соли ҷорӣ чор нафар олимони ватанию хориҷӣ барои хизматҳои шоёнашон дар рушди илмӣ тиб, тайёр кардани кадрҳои баландихтисоси соҳаи тандурустӣ ва

саҳми босазоашон дар ба роҳ мондани ҳамкориҳои босамари байни муассисаҳои таҳсилоти олии тиббӣ бо унвони «Профессори фахрии Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино»

сарфароз гардонид шуданд.

Рӯзи 28 ноябр ректори донишгоҳ, профессор М.Қ. Гулзода ба профессорони факултети тиббии Донишгоҳи давлатии тиббии шаҳри Мюнхени Олмон Эдгар Бимер, про-

фессори Академияи давлатии тиббии шаҳри Ижевски ФР Стрелков Николай Сергеевич, директори Маркази таҳсилоти баъдидипломии донишгоҳ, н.и.т., Бахшибек Шифоевич Гадов ва мудири кафедраи гистологияи до-

нишгоҳ, н.и.б. Дилоро Адҳамовна Шукурова дар вазъияти тантанавӣ шаҳодатномаи «Профессори фахрӣ»-ро супорида, ба онҳо дар қору фаъолияти минбаъдаи илмӣ эҷодиашон барор қарор дод.

Эдгар Бимер
Профессори факултети тиббии
Донишгоҳи техникаи шаҳри
Мюнхени Олмон

Стрелков Николай Сергеевич
Профессори Академияи давлатии
тиббии шаҳри Ижевски Россия

Шукурова Дилоро Атҳамовна
Дотсенти кафедраи гистологияи
МДТ «ДДТ ба номи Абӯалӣ ибни
Сино»

Гадов Бахшибек Шифоевич
Директори маркази таҳсилоти
баъдидипломии МДТ «ДДТ ба номи
Абӯалӣ ибни Сино»

НОВОСТИ МЕДИЦИНЫ

Новое соединение защитит любой предмет от опасных бактерий

Известно, что мобильные телефоны являются рассадником опасных бактерий. Справиться с этой проблемой российские ученые из Университета ИТМО предлагают с помощью нового прозрачного материала на основе оксида цинка. Он может самостоятельно очищаться от жирных пятен и уничтожать опасные бактерии, пишет ТАСС. К слову сказать, оксид цинка давно добавляют в зубные пасты, стоматологические инструменты, косметику и различные медицинские расходные материалы.

Западные ученые говорят о возможности использовать соединение для дезинфекции открытых ран и хирургических швов, а также в качестве главного компонента для сверхэффективных дезодорантов. Эксперименты

показали: наночастицы и раствор оксида цинка почти мгновенно убивают все микроорганизмы, дающие поту неприятный запах. В свою очередь, российские специалисты предлагают создавать очень тонкие и прозрачные бактерицидные покрытия для стекла.

Им удалось встроить кристаллы оксида цинка внутрь органических полимерных молекул, которые можно легко наносить на поверхность других материалов. А если добавить оксид олова, то антибактериальные свойства будут усилены. Основа для покрытия - водорастворимый полимер повидон.

Женский мозг легко осваивает точные науки так же, как и мужской

Принято считать, что мальчики осваивают точные науки, математику в частности, лучше девочек. Но последние исследования Университета Карнеги Меллон на примере мозговой активности детей показали: это не так. Как отмечает The Daily Mail, мозг мальчиков и девочек обрабатывал информацию одинаково. Согласно статистике, женщин меньше в сфере точных наук. И ученые уверены: это результат действия стереотипов.

В рамках исследования ученые анализировали показатели мальчиков и девочек 3-10 лет. Мозговая активность фиксировалась с помощью функциональной МРТ, когда дети смотрели видео, обучавшее основным математическим понятиям. Была и группа разнополых взрослых,

смотревшая аналогичные видео. И активность мозга детей сравнивалась не только между собой, но и со взрослой группой.

Оказалось, мальчики и девочки обрабатывали математическую информацию одинаково. Притом, половые различия не проявлялись даже с возрастом. Кстати, ранее Университет Чикаго доказал: у девочек возникали проблемы с математикой только после того, как им говорили, что мальчики лучше справляются с точными науками.

Любовь к жирным продуктам может реально довести до рака

Ратгерский университет установил: употребление продуктов с большим количеством жира способно спровоцировать развитие колоректального рака, передает «Lenta.RU». И здесь важна активность двух генов в стволовых клетках кишечника - HNF4A и HNF4G.

В норме они обеспечивают функционирование слизистой

оболочки кишечника. Гены помогают сжигать жир, насыщая стволовые клетки энергией. Однако, когда в пищевом рационе присутствует много жира, количество постоянно делящихся стволовых клеток увеличивается, что повышает риск развития опухолей. Это наглядно показывает, как здоровое питание и отказ от жирной пищи может снизить риск развития рака.

При этом известно, что инфекция *Helicobacter pylori* (*H. pylori*) связана с раком желудка. А недавние исследования Университета Дьюка говорят, что патоген также вызывает колоректальный рак. Таким образом, многие случаи развития рака возможно предотвратить, используя обычные антибиотики.

Неврологи поняли, как именно сигареты вызывают зависимость

Университет Торонто установил, какие клетки мозга отвечают за отвращение к никотину, пишет «Российская газета». И так, никотин производит двойственный эффект на мозг - вызывает и удовольствие, и отвращение. Оказалось, за эти ощущения отвечают две группы клеток (дофаминовые и выделяющие гамма-аминомасляную кислоту, ГАМК) - различные популяции нейронов,

находящиеся в одной области мозга. Речь идет о вентральной области покрышки. Эта зона участвует в формировании привычек и задействована в системе вознаграждения.

Был проведен эксперимент с грызунами, изначально лишенными никотиновых рецепторов, которые потом выборочно восстанавливали. Выяснилось, чувство удовольствие вызывают нейроны, отвечающие за выработку ГАМК, а неприятные ощущения - те, что выделяют дофамин.

Чем больше человек курит, тем меньше отвращения он испытывает. Это свидетельство изменений в процессах передачи сигналов в системе вознаграждения. В теории, понимая данную закономерность, возможно разработать действительно эффективную терапию никотиновой зависимости.

Чтобы снизить риск слабоумия, нужно позитивно смотреть на мир

Токийский институт медицинских наук доказал: позитивный настрой в 50 лет снижает риск слабоумия в 70. А вот личностный кризис связан с развитием деменции, передает «Новости Mail.RU». Был проведен анализ данных 703 женщин, родившихся в Великобритании в 1946 году. В возрасте 52 лет женщины рассказывали о своем психическом состоянии. А в 69 лет проводилась оценка когнитивного состояния женщин.

Выяснилось: женщины, которые были в целом счастливы и комфортно чувствовали себя в 52 года, лучше проходили тесты на когнитивный статус в дальнейшем. Этого нельзя было сказать о людях, кото-

рые оказались в жизненном тупике. Выводы были актуальны, даже когда ученые приняли в расчет уровень образования, физической активности, занятость, семейное положение, курение.

По мнению специалистов, 50-летний возраст - критический период в жизни. В этот момент происходят изменения в головном мозге, которые впоследствии могут привести к деменции. Позитивный настрой помогает справляться со стрессом и тревожностью, которые повреждают области мозга, регулирующие эмоции, мышление и память, подчеркивают неврологи.

Ученые раскрыли истинный механизм воздействия одного из самых известных лекарств в мире

Метформин - средство, назначаемое при диабете 2-го типа для улучшения контроля сахара. При этом есть основания полагать, что этот препарат способен укреплять здоровье в целом. Ученые решили разобраться, как именно производится положительный эффект, и можно ли средство использовать не только диабетикам.

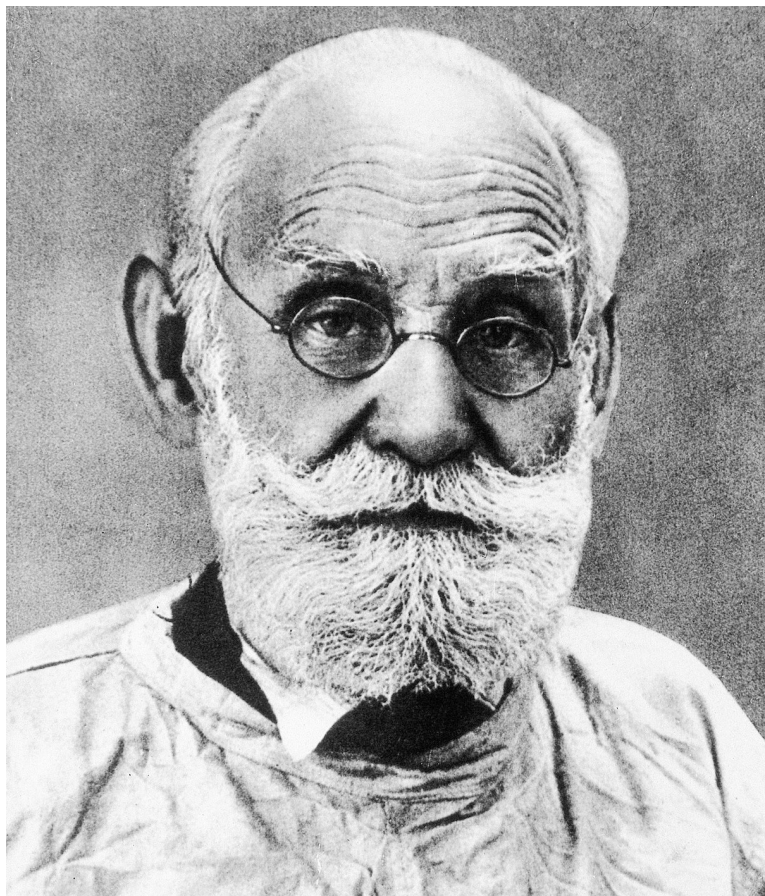
Ранее считалось, что препарат влияет только на биохимический путь АМРК. Этот путь может останавливать рост клеток и менять метаболизм в условиях нехватки питательных веществ. Но, как передает Medical Express, Солковский институт, Научно-исследовательский институт Скриппса и Медицинский колледж Вейл Корнелл установили: лекарство влияет и

на другие элементы в организме.

Исследование показало, что метформин активирует неожиданные киназы и пути, многие из которых не зависят от АМРК. В частности, две из активированных киназ - протеинкиназа D и МАРКАРК2. Про эти киназы ученые пока знают мало. Но, по их словам, данные соединения имеют некоторое отношение к клеточному стрессу. И это может связать киназы с эффектом увеличения продолжительности жизни. Исходя из сделанных открытий, теперь предстоит понять, станет ли метформин универсальным оздоравливающим средством.

Учёный, учитель, организатор науки

Как свидетельствует большая трудовая научно-исследовательская деятельность, после многочисленных трудовых поисков в области физиологии в 1883 году И.П. Павлов защитил диссертацию на соискание учёной степени доктора медицинских наук на тему: «Центробежные нервы сердца». В ней Павлов должен был уточнить представление о сложной иннервации сердца. Перед И.П. Павловым стояла задача найти такие условия, при которых сердечные нервы так или иначе действовали бы на силу сердечных сокращений без изменения ритма. В результате многочисленных опытов, модифицируя условия их проведения, И.П. Павлов приходит к заключению, что работой сердца управляют четыре центробежных нерва: замедляющий, ускоряющий, ослабляющий и усиливающий. Хотя идея диссертационного исследования целиком принадлежала Павлову, он счел необходимым отметить роль известного русского терапевта, одного из основоположников внутренних болезней как научной дисциплины в России, основателя крупнейшей школы русских клиницистов С.Б. Боткина в формировании его взглядов относительно неразрывной связи физиологии и медицины. «Я был окружен, — писал Павлов, — клиническими идеями профессора С.Б. Боткина, и с сердечной благодарностью признаю плодотворное влияние того глубокого и широкого, часто опережавшего экспериментальные данные, нервизма, который по моему разумению, составляет важную заслугу Сергея Петровича перед физиологией».

В 1903 году 54-летний Павлов сделал доклад на XIV Международном медицинском конгрессе в Мадриде. В Мадридском докладе И. П. Павлов впервые сформулировал

принципы физиологии высшей нервной деятельности, которой он и посвятил последующие 35 лет своей жизни. И в следующем, 1904 году, Нобелевская премия за исследование функций главных пищеварительных желёз была вручена И. П. Павлову — он стал первым российским Нобелевским лауреатом, премия в области медицины и физиологии за «воссоздание» истинной физиологии пищеварения. В процессе вручения Нобелевской премии свою речь И.П.Павлов закончил словами: «В сущности нас интересует в жизни только одно: наше психическое содержание. Его механизм, однако, и был и сейчас еще окутан для нас глубоким мраком. Все ресурсы человека: искусство, религия, литература, философия и исторические науки — все это объединилось, чтобы пролить свет в эту тьму. Но в распоряжении человека есть еще один могучий ресурс: естествознание с его строго объективными методами».

По утверждению учёных, решение Нобелевского комитета присудить премию физиологу, было встречено с радостью среди всего физиологического мира. Ивану Петровичу стали поступать многочисленные поздравления и пожелания от разных лиц и организаций. Среди них, надо полагать, самыми ценными были поздравления от его коллег и учителей. В частности, пришло приветственное письмо от великого русского учёного, мыслителя, создателя русской школы физиологов И.П. Сеченова, который писал: «Примите многуважаемый Иван Петрович, сердечный привет и поздравление с блистательным завершением Вашей плодотворной 25-летней деятельности, придавшей яркий блеск русскому имени. Дай Вам бог работать и впредь с таким же успехом на славу нашей родины. И. Сеченов».

Особенно дорогим подарком была телеграмма от любимого учителя, русского физиолога, одного из создателей учений о рефлекторной регуляции сердечнососудистой системы и о нервных механизмах гомеостаза И.Ф. Циона, который писал: «Очень счастлив, что Вы заслуженно получили Нобелевскую премию, и примите мои самые дружеские поздравления», на которую Павлов откликнулся письмом следующего содержания: «Дорогой Илья Фадеевич, только что вернулся в Петербург и здесь нашел Вашу телеграмму. Глубокое Вам спасибо за нее. Ваше искреннее и сердечное отношение к моей научной судьбе составляет одну из больших радостей моей жизни...» (Из письма Павлова Циону).

Следует особо подчеркнуть, что великий русский физиолог получил всемирную известность благодаря многолетним кропотливым исследованиям центральной нервной системы, в частности, головного мозга.

Как отмечал ученик Павлова, автор фундаментальных трудов по физиологии пищеварения Б.П. Бабкин, в 1914 г., даже в физиологической лаборатории Кембриджского университета отсутствовали операционная и послеоперационная клиники для животных. Операции на животных Павлов проводил в условиях, максимально приближенных к клинике, применяя все достижения хирургии XIX в.: асептику, антисептику, наркоз. Только при этих условиях и тщательном послеоперационном уходе за животными результаты опытов считались доказательными. Высочайшее хирургическое мастерство и талант экспериментатора-изобретателя Павлов направил в физиологию. Хирургическая изобретательность Павлова не знала себе равных. Однако одного лишь хирургического дарования было недостаточно для создания истинной физиологии пищеварения. Самую сильную сторону гения Павлова один из его выдающихся учеников А.Ф. Самойлов видел в совершенно непостижимой способности учителя проникать во все тайны целесообразности, приспособленности в устройстве и функциях организма, в его интуиции в отыскании истины, в способности его ума «дойти до непосредственного видения действительности».

Лауреат Нобелевской премии, академик И. П. Павлов возглавил созданный в 1921 году близ Ленинграда, в Колтушах, научно-исследовательский институт физиологии, где он и проработал до 1936 года. О своих исследованиях И. П. Павлов докладывал на международных конгрессах. На XV Международном конгрессе физиологов в 1935 году Павлов получил почётное звание «сеньора физиологов мира».

Будучи любителем гимнастики, организовал «Общество врачей — любителей физических упражнений и велосипедной езды», где был председателем.

Академик Иван Петрович Павлов скончался 27 февраля 1936 года в Ленинграде.

Изучая жизнь и деятельность академика И.П.Павлова, мы ещё раз убеждаемся, что он являлся наглядным и ярким примером для студенческой молодёжи. И.П.Павлов — создатель науки о высшей нервной деятельности, крупнейший физиологической школы современности, новых подходов и методов физиологических исследований школы академии АН СССР, академик АН СССР, академик Петербургской АН. Ввел в практику хронический эксперимент, позволяющий изучать деятельность практически здорового организма. С помощью разработанного им метода условных рефлексов установил, что в основе психической деятельности лежат физиологические процессы, происходящие в коре головного мозга. Исследования Павловым по физиологии высшей нервной деятельности (2-й сигнальной системы, типов нервной системы, локализации функций, системности работы больших полушарий и др.) оказали большое влияние на развитие физиологии, медицины, психологии и педагогики.

В заключении «Автобиографии» Павлов писал: «Должен почтёно мою жизнь счастливою, удавшемуся. Я получил высшее, что можно требовать от жизни, полное оправдание тех принципов, с которыми вступил в жизнь. Мечтал найти радость жизни в умственной работе, в науке — и нашел, и нахожу ее там».

В воспоминаниях современников, лично знавших и работавших с Павловым, отражены разные стороны личности учёного: И.П. Павлов профессор-экзаменатор, учитель, оппонент-критик, учёный-мыслитель, организатор науки. Многие из тех, кто стали учениками Павлова, отмечают определяющее значение именно первой лекции в своей будущей судьбе исследователя. Интересно и незаметно И.П. Павлов вводил своих учеников в курс современной научной литературы. Наиболее эффективной формой организации науки Павлов считал научную школу. Основными ее параметрами, согласно И.П. Павлову, являются: учитель-лидер, развивающий оригинальное направление и имеющий ценные труды; ученики, способные впоследствии становиться профессорами университетов, создавать собственные школы; духовно-нравственная атмосфера в коллективе. И, наконец, преемственность научных традиций. Выдающийся биолог, основатель Московской школы генетики Н.К.Кольцов

отмечал: «хотя всю экспериментальную часть исследований Павлов вел со своими учениками и сотрудниками, он предпочитал предоставлять им возможность публиковать эти совместные работы только от их имени. Как показывает история науки... все три завета Павлова — последовательность, скромность, страсть — кажутся прекрасными и наиболее обеспечивающими правильный путь к научной деятельности».

Академик Л.А. Орбели, известный русский физиолог, один из создателей эволюции физиологии, ученик и близкий друг Павлова, подчеркивал широту интересов Павлова. «Я думаю, — говорил Орбели, — среди нашей профессуры трудно найти другого такого человека, который наряду с огромной эрудицией по своей специальности знал бы изящную литературу так, как знал ее Иван Петрович. Трудно найти ценителя искусства. Он не пропускал ни одной художественной выставки. Увлекался музыкой и сценой. Рояль для детей считал обязательным. Любимыми писателями были Шекспир, Достоевский, Лев Толстой». Высоко оценивая деятельность академика И.П. Павлова как учёного, экспериментатора необходимо подчеркнуть, что он развивал идею интеграции медико-биологических наук, и прежде всего, «законного» и плодотворного союза физиологии и медицины. «Я понимаю идеальное стремление практического врача в ту сторону, которая дает знания о человеческом организме, почему практическая медицина в настоящее время крепко держится теоретической, лабораторной... Я понимаю интерес теоретических врачей, посвящающих свою жизнь лаборатории, когда они для расширения своего мирозерцания обращаются к глубокому и широкому запасу наблюдений практической медицины. Таким образом, между теоретической и практической медициной устанавливается равноправный и взаимопользительный союз, который является основой прогресса медицинской науки, — и бесспорно, что общество, усвоившее себе такой взгляд, стоит на верной дороге». Изучая творчество академика И.П. Павлова, мы убеждаемся, что он принадлежит к самым видным светочам науки и известных людей не только в России, но и в мире. По жизненному предназначению он был не только великим физиологом, но и педагогом, определившим стратегическое направление формирования широкого круга проблем, связанных с развитием человека, его образованием и воспитанием.

**У.Р.Юлдошев, зав.каф.
русского языка ТГМУ им.
Абуали ибни Сино, д.п.н.,
профессор**

Терроризм - хатар ба инсоният

Ахиран ҳодисаҳои террористии дар Англия, Фаронса, Миср, Яман ва Афғонистон руҳдода аз он шаҳодат медиҳанд, ки дасти терроризм бо ҳар роҳу восита аз лонаи хеш ба минтақаҳои дурдаст расида, меҳодад амалҳои касифу нобаҳшидани ба бераҳмонаву ҷоҳилоноро анҷом диҳад. Ҳалокати ҳазорон мардуми озоишта, алаҳхусус заҳаронӣ аз ин хатари марговар гувоҳи он аст, ки ин амали кирдори ваҳшиёна ба касеву чизе раҳм надорад ва ҳамчун василаи амали сохтани ҳадафу мақсадҳои нопок аз ҷониби як тӯдаи аз фарҳангу маърифат дур, беҳирад ва ҷоҳилу нотаваббин истифода мешавад.

Терроризм яке аз роҳҳои ба амалбарорӣ ва тарзу усули бурдани муборизаи сиёсӣ бо истифодаи афкори даҳшатзо ва тарсафкани бо роҳи таҳдиду таҷовуз ва зӯрварӣ ҷиҳати бедор кардани тарсу ҳарос, ваҳмангезӣ дар вучуди инсонҳо мебошад.

Ҳадаф аз ин кирдори бераҳмона - расидан ба мақсади ниҳии худ, ноором сохтани вазъи сиёсӣ, анҳетани зиддият дар миёни кишварҳои ҷомеа, коста намудани обрӯи давлат, эҷоди бесарусомониҳо, ҳамзамон ноҷӯрӣ ворид кардан дар муносибатҳои дипломатии миёни дигар кишварҳо мебошад.

Имрӯз ва дар оянда низ терроризм яке аз хавфноктарин таҳдидҳо барои инсоният ва ҷомеаи умумибашарӣ боқӣ монда, бо истифода аз технологияи муосир тарзу усули нави истифодабариро касб мекунад.

Дар як даҳсолаи охир садҳо ҳазор нафар мардуми озоишта қурбони амалҳои террористӣ гардида, ҳазорҳо нафари дигар маъҷубу қорношоям шуданд.

Ҳанӯз пайомдаи нуговори амалҳои террористӣ дар шаҳри Нью-Йорк ИМА, ки наздик ба

3000 кас ҳалок ва садҳо нафари дигарро захмӣ намуд, аз хотирҳо фаромӯш нагардидааст. Террористон тавонистанд бо ғасби якҷанд ҳавопаймо кирдореро анҷом диҳанд, ки дар таърих аз мудҳиштарин амали террористӣ ба ҳисоб меравад.

Ихтилофу зиддият, номуросой, бартарӣ ва афзалият гузоштан дар миёни равия ва мазҳабҳои гуногуни динӣ яке аз сарчашмаҳои руҳ додани ҷунин амали кирдорҳои ваҳшиёна гардида, дар ин миён масҷиду калисо, ибодатгоҳҳо ва ҷойҳои барои мардум муқаддас ҳадафи террористон қарор мегиранд. Таассуфоваз аст, ки дар Покистон, Афғонистон, Ироқ, Сурия ва як қатор давлатҳои дигар, ки нобаробарҳои сиёсӣ-иҷтимоӣ

ва зиддияти мазҳабӣ зиёд авҷ гирифтаанд, гурӯҳҳои иртиҷой бо истифода аз вазъи ба амаломада ҳадафҳои душманонаи худро алайҳи мардуми бегуноҳ анҷом медиҳанд.

Содир намудани акти террористӣ дар ҷойҳои ҷамъиятӣ, кучаву хиёбонҳо, бозорҳо ва маконе, ки издиҳомӣ мардум бештар ҷамъ меоянд, дар ин кишварҳо як амали маъмулӣ гардидааст.

Имрӯз бераҳмию ваҳшонияти гурӯҳи террористии ба ном «Давлати исломӣ», ки амали кирдори онҳо мардуми сайёро ба таҳлука овардааст, наметавонад ҷомеаи ҷаҳонро бетараф гузорад. Ашхосе, ки ба ҷунин рафтори ҷоҳилонӣ қодиранд, миёни мардум ҳастанд ва чеҳраи манфури худро зерӣ ниқоби нафарони хай-

роҳу боимон пинҳон медоранд. Онҳо ба ҳама ҷо, мусофирбару қатора, киштиву ҳавопаймо, идораву корхона, кучаву хиёбон роҳ ёфта, ҳадафҳои худро пиёда ме-созанд, онҳоро шинохтан ва аз мақсадашон огоҳ гардидан хеле мушкул аст.

Сол то сол дигаргун шудани механизми содиршавии акти террористӣ, сангину бераҳм ва даҳшатноктар гардидани он шаҳодат медиҳад, ки ҳизбу ҳаракат ва ташкилотҳои террористӣ бо мақсади ҳарчи бештар расонидани ҳисороти моливу ҷонӣ ва бемамониат ба амал баровардани қасди ҷиноят роҳҳои гуногунро кашфу ихтироъ мекунад.

Харобу валангор гардидани садҳо бинову иншоот, ҷон бохтани мардуми озоишта, фирор намуда-

ни аҳоли аз макони зист подоши расидан ба ҳадафҳои ҷинояткоронаи ин гурӯҳҳо аст. Имрӯз ҳазорҳо нафар мардуми кишварҳои ҷангазда ба умеди амният ва осудагӣ роҳ ҷониби кишварҳои Аврупо мегиранд ва он ҷо низ онҳоро мушкилоти зиёде пеш меояд. Ягона роҳи ҳалли ин масъала ҳамкорӣ ва мусоидат кардан ба мақомоти қудратӣ дар мубориза бо терроризм ва экстремизм мебошад, то суботу оромӣ таъмин ва ҳар як фард дар ватани хеш зиндагии озоишта ба сар барад.

Тоҷикистон дар радифи дигар кишварҳои мутараққии ҷаҳон бо ин зухуроти марговар мубориза бурда, талош менамояд аз пайомдаи нуговори ин гуна амалҳо ҷилавгирӣ намояд. Бо ин мақсад аз тарафи Ҳукумати мамлакат якҷанд қонунҳо ва санадҳо, аз ҷумла Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мубориза бар зидди терроризм» (соли 1999), Консепсияи ягонаи Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба мубориза бар зидди терроризм ва экстремизм (ифротгарӣ) (соли 2006), Конвенсияи Созмони ҳамкории Шанхай бар зидди терроризм, Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи консепсияи ягонаи Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба мубориза бар зидди терроризм ва экстремизм (ифротгарӣ)» (соли 2006) ба тасвиб расиданд, ки барои муборизаи оштинопазир бурдан бо зухуроти номатлуб мусоидат менамояд.

Имрӯз танҳо муборизаи дастаҷамъонаи мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, мусоидати аҳоли бо мақомот ва хушёрӣ зиракии мардум имкон медиҳад, ки пеши роҳи ин даҳшат ва бераҳмӣ гирифта шавад.

С.С. Бозоров,
докторанти PhD-и кафедраи
дерматовенерология
Мадина Одиназода,
табиб интерн

2019-2021 -Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ

Муаррифгари зебоиҳои диёри хеш бояд буд

Ҳунар ганҷинаи пурзар ва ҳунарманд заргари пурзар ва бо офаридаҳои мафтунгари қалбҳои инсонист.

Бузурге фармудааст:

**Бе ҳунар давлат поянда набошад
бас дер,
Давлати поянда он аст, ки ёбӣ ба
ҳунар**

Аз даврҳои қадим шаҳру деҳоти Тоҷикистон бо ҳунарҳои миллий ва ҳунармандонаш шуҳрат дошт. Ҳунарҳо бо ҳаёти анъанавӣ ва урфу одатҳои мардумӣ робитаи зич доштанд. Ҳунармандони моҳир усулҳои бадеиву техникӣ, наққошиҳо, бофандагиву дӯзандагӣ, анъанавӣ касбӣ, нозукиҳои ҳунарро ба вучуд оварда, онҳоро ҳифз намуда, ба шогирдон ва наслҳои оянда интиқол медоданд, ки бевоҳида барои пешравии зиндагӣнашон мусоидат менамуд.

Боиси хурсандист, ки аз ҷониби Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон солҳои 2019-2021 «Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ» эълон гардид. Ин иқдом, албатта ба ҳама соҳаҳои таълимӣ мебаҳшад ва ба ҳар як шахси ҳунарманд имкон

медиҳад, ки худтаъбиқкунии ҳунари хешро амалӣ намояд. Зеро мусаллам аст, ки танҳо бо эҳсос намудан, қадр ва ба насли оянда мерос мондани фарҳангу ҳунарҳои аҷодӣ миллат обрӯю эътибор меёбад. Боиси ифтихор аст, ки Тоҷикистон бо табииати биҳиштосои афсонавӣ, дашту саҳро, дараю водихо, кӯҳҳои осмонбӯс ва боғҳои дилрабо дар тамоми дунё машҳур гаштааст. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мавҷуд будани мероси бо таърихию фарҳангӣ ва захираҳои нотақрори табиию фароғатӣ барои эҳё ва рушди минбаъдаи сайёҳӣ ҳамчун яке аз самтҳои афзалиятноки иқтисодӣ мамлакат шароити мусоид фароҳам меорад. Тибқи баҳогузориҳои қариндорони Ташкилоти умумиҷаҳонии сайёҳӣ бартариятӣ рақобатнокии Тоҷикистон дар фарҳанги нодир (саёҳати фарҳангӣ маърифатӣ), иқтисодӣ бои табиӣ (сайёҳӣ-экологӣ), фаёлнокии қорӣ (саёҳати қорӣ), инчунин, имкониятҳои машғулият бо намудҳои фаёли истироҳат, ба мисли сайёҳии варзишӣ ва экстремалӣ мебошад. Айни замон дар ҷумҳурии иншооти зиёди фаёлияти сайёҳӣ, аз ҷумла базаҳои туристӣ, муассисаҳои санаторию курортӣ ва меҳмонхонаҳо, ҳамчунин муас-

сисаҳои варзишӣ солимагардонӣ, корхонаҳои махсусгардонидашудаи савдо, боғҳои мамнӯъгоҳҳо, корхонаҳои нақлиётӣ, тарабхонаҳо, агентии намоёндагӣҳои таълимотӣ мавҷуданд, ки дар маҷмӯъ ҳамаи онҳо вазъи имрӯзаи сайёҳиро дар ҷумҳурии инъикос мекунад.

Бо дарназардошти шароити имкониятҳои мавҷуда имрӯз дар Тоҷикистон сиёсати миллии сайёҳӣ дар меҳвари сиёсати давлатӣ қарор дорад. Сиёсати миллии сайёҳӣ аз умдатарин сиёсат дар самти рушди иқтисодӣ мебошад. Тавре Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ироаи Паём таъкид намуданд: «Кишвари мо дорои имконияти васеъ аз ҷиҳати минтақаҳои сайёҳӣ буда, истифодаи самаранокии он боиси болоравии сатҳи зиндагии аҳолии ҷумҳурий хоҳад шуд. Бо истифода аз табииати зебою кашмаҳои беҳисоби шифойӣ, кӯҳҳои сарбафалаку маконҳои таърихӣ диққатҷалбкунанда ва зиёратгоҳҳои кишварамон ин соҳаро бемайлони рушд диҳем ва онро ба соҳаи сердаромаду манфиатнок табдил дода, ба нафъи кишвару халқамон босамар истифода барем». Соли рушди сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ эълон гардида-

ни соли 2018 ба дарки аҳамияти самтҳои мазкур дар ҳаёти иҷтимоиву иқтисодии мардум тақдирӣ ҷида бахшида, шумораи сайёҳоне, ки соли 2018 ба Тоҷикистон омаданд, нисбат ба соли 2017 дуҷуним баробар афзуд, вале барои расидан ба ҳадафҳои пешбинишуда як сол басанда нест.

Дар баробари ин «Стратегияи рушди сайёҳӣ барои давраи то соли 2030» қабул гардид ва имкониятҳои сайёҳии Тоҷикистон то ҳадди имкон муаррифӣ шуданд, лекин барои рушди инфрасохтори соҳа дар ҳамаи минтақаҳои кишвар бояд тадбирҳои иловагӣ андешида шаванд.

Бо мақсади вусъат бахшидан ба ҳалли масъалаҳои зикршуда ва бо дарназардошти зарурати инкишофи инфрасохтори деҳот Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий-Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон солҳои 2019-2021-ро «Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ» эълон намуданд.

Мақсади асосӣ аз ин пешниҳод амалигардонии талошҳои Ҳукумати мамлакат ба хотири боз ҳам обод кардани Тоҷикистон ва ҳалли масъалаҳои иҷтимоии аҳоли бо роҳи беҳтар намудани инфрасохтор, пеш аз ҳама, дар соҳаҳои ма-

орифу тандурустӣ, таъсиси ҷойҳои қорӣ, таъмин кардани аҳолии деҳот бо оби босифати ошомидани, бунёду таҷдиди роҳҳои маҳаллӣ, рушди инфрасохтори сайёҳӣ ва инкишофи ҳунарҳои мардумӣ, ба талаботи муосир мутобиқ сохтани сатҳи хизматрасонӣ ва баланд бардоштани неқъахволии мардум дар ҳар як деҳа ва маҳалли аҳолинишин мебошад.

Соли рушди сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумиро Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон натиҷагирӣ намода, гуфтанд, ки дар ин сол шумораи сайёҳон нисбат ба соли 2017 дуҷуним баробар афзуд, веле барои расидан ба ҳадафҳои пешбинишуда як сол басанда нест.

Сарвари давлат як солро барои рушди соҳаи сайёҳӣ ноқофӣ ҳисобид, бо мақсади рушди ин соҳа, ҳунарҳои мардумӣ ва инкишофи инфрасохтори деҳот пешниҳод намуданд, ки солҳои 2019-2021 «Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ» эълон карда шаванд.

Н.Ф. Ниёзова,
мудир кафедраи
эндокринология, н.и.т,
дотсент

1	Хуш- оянд, мақбул	3	24	30	22	14	1	24	1	22	Равшанку- нандаи чаҳон, офтоби ...
16	 ... Миршакар	1	14	Олиҳаи зебой дар дини зар- душті	18	Ха- меша	22	Забони дав- латии Афғо- нистон	18		
24		18	24	32	10						
32		15	22	16	26	24	32	22			
30		24	... шавқат «медсестра»	24	Дарди меъда ё рӯда	16					
22	8	10	14	10	8	Хоҳари падар	12	22	14	22	
24	тамғаи ях- дон аз Белорусия	5	Яке аз чор ёри паём- бар (с)	22	16	16	22	Ҳашароти бадани чорво	34		
1	18	32	28	2	муқо- били зан	16	22	12	32		
Воқиф		5	Нобино	16	22	32	1	Ҳилла, фиреб	13		
11	22	34	22	24	Асосгу- зори дини оташ- парастӣ	Киштии инқи- лоби рус	22	32	13	20	
22	Ғамгин, озурда, дилгир	12	13	32	32	Илми шеър					
5	22	5	32		20	22	32	1	28	26	8
22	Дар- рандаи паланг- монанд	28		7	18	2	 ... Турсунзода	22			
32	9	20	22		32						
1	Порчаи хурд, чизи майда	32	22	2	18						
18	11	32	22	Мумкин, сазovor	32						
32	пигменти табии зард	5	Қисса, ҳикоя	22	34	30	18	14	22		

Дарси кушоди устодони варзидаи кишварҳои хориҷа

Санаи 25 то 29 ноябр бахшида ба 80-солагии Муассисаи давлатии таълими «Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино» аз рӯи сафарбаркунии академӣ, кафедраи физиологияи нормалӣ барои донишҷӯён ва устодон лексияҳои мутахассисони пешбари соҳаи физиологияи нормализро ташкил намуд. Аз ҷумла, дар мавзӯҳои «Ташкили системавии эҳсосот», «Психофизиологияи муҳаббат», «Шинохти фаъолияти рӯҳии майна» ва «Системаҳои функционалии бадан дар тиб», ходими асосии илмии Пажӯҳишгоҳи физиологияи нормалӣ ба номи П.К. Анохин «, д.и.т., профессор Юматов Евгений Антонович; мудири кафедраи физиологияи нормалӣ Донишгоҳи давлатии тиббии Воронеж ба номи Н.Н. Бурденко Е.В. Дорохов дар мавзӯи «Хосияти хун ва ҳуҷайраҳои хун» ва «Системаи лахташавии хун ва гурӯҳҳои хун» бо маъ-

рӯзаҳои илмӣ баромад намуданд. Инчунин, директори Маркази табобати мануалӣ дар ш. Бухоро Кароматов Ином дар мавзӯи «Табобати мануалӣ дар тиб» лексия хонд ва дарси мастер-класс баргузор намуд. Меҳмонон дар ҷаласаи навбатии ҶИД фаъолона иштирок карданд.

Меҳмонон инчунин дар 67-умин Конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалии ДДТТ «Илми тиббии асри XXI - назаре ба оянда» фаъолона ширкат варзиданд ва маърузаҳои зеринро: «Тиб-

би иттилоотӣ - афзалияти русҳо» (Юматов Е.А.) ва «Проблемаҳои ташаккули фонди воситаҳои арзёбӣ дар системаи таҳсилоти олии тиббӣ дар кафедраи физиологияи нормалӣ» (Е.В. Дорохов) муарриф карданд. Кафедраи физиологияи нормалӣ дар якҷоягӣ бо меҳмонон нақшаи ҳамкорӣҳои минбаъдаи илмиро пешниҳод намуд.

Кафедраи физиологияи нормалӣ

ЁДБУДИ ПРОФЕССОР М.Х.БОБОХОҶАЕВ

Дар Маркази миллии тиббии Ҷумҳурии Тоҷикистон воқеъ дар шаҳраки «Шифобахш» ҷорабинӣ бахшида ба ёдбуди Корманди шоистаи Ҷумҳурии Тоҷикистон д.и.т., профессор, Бобохоҷаев Муҳаммад Хоҷаевич, ки зиёда аз 30 сол роҳбарии кафедраи бемориҳои дарунии №3-ро ба ўҳда дошт, баргузор гардид. Дар ин ҷорабинӣ шогирдон ва ҳамкорони

ин шахси наҷиб ва некӯном бо суханҳои нек аз устод ёд карданд.

Донишҷӯдӯхтарони курси 5 ва 6-и факултети тиббӣ бо собиқадорони меҳнат, докторони илми тиб, профессорони кафедраҳои муолиҷавӣ Асадуллоев С.Ҳ., Расулов У.Р., Одинаев Ф.И., Шокиров Ю.А., Шарипова Х.Ё. ва шогирдони устод дотсент Назарова С.М., д.и.т., профессор Одинаев Ш.Ф., аз хусуси ҳаёт ва фаъолияти пурсамари устод М.Х.Бобохоҷаев ёдовар шуда, саҳми ўро дар рушди илми тибби муосири тоҷик барҷаста арзёбӣ намуданд.

Шўрои бонувон

Натиҷагирии кори илмӣ

Дар бахши фармакологияи эксперименталӣ таҳти роҳбарии профессор Азонов Ҷ.А. давраи сеюми корҳои илмӣ-тадқиқотӣ дарозмуддат (1 моҳ) оиди омӯзиши хусусиятҳои гиполлипидимии маводи комплексии «Феразон-липовитол, феразон лимониол, феразон-карвиол» дар ҳайвонотҳои озмоишӣ (кал-

ламуши сафед 42 адад) ҷамъбаст ва натиҷагирӣ гаштанд. Дар муддати 1 моҳ ба ҳайвонотҳои озмоишӣ маводи омӯзишӣ ворид карда шуда, пас аз анҷоми тадқиқот барои натиҷагирӣ аз узвҳои дохилӣ-гурда, чигар, испурч, шуш, меъда барои ташҳиси морфологӣ маводҳо гирифта шуданд. Барои тасдиқи хусуси-

ятҳои гиполлипидимии маводи тадқиқотшаванда таҳлилҳои биохимиявии хун гузаронида шуд. Корҳои ба анҷомрасидаи илмӣ-тадқиқотӣ қисми эксперименталии унвонҷӯён ва докторантҳои озмоишгоҳ мебошанд.

Озмоишгоҳи марказии илмӣ-тадқиқотӣ

МИЗИ МУДАВВАР ДАР МАРКАЗИ «ФАРМАТСИЯ»

Дар Маркази таълимӣ, илмӣ ва истеҳсолии «Фарматсия» мизи мудаввар дар мавзӯи «Таъминоти аҳоли бо маводи доруворӣ ва таҷҳизоти тиббӣ» бо мақсади баррасии масъалаи дуруст ба роҳ мондан, муайян намудани паҳлуҳои афзалиятнок ва норасогиҳои хизматрасонии соҳаи фарматсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида шуд. Дар он муовини ректор оид ба илм ва нашрияи донишгоҳ, академики АИТ ҶТ Юсуфӣ С.Ҷ.; Ҳайдаров К.Ҳ. - академики АИ ҶТ; Маҳмадшоев М.М. - собиқ директори генералии соҳаи фарматсия; Давлатқадамов С.Д. собиқ директори Фабрикаи дорусозии ҶТ; Давлатов М.К. - сардори Хадамоти давлатии фаъолияти фарматсевтӣ; Амиров Ҷ.М. - сармутахассиси Раёсати фарматсия ва техникаи тиббии ВТ ҶИА ҶТ; Мингбоев М.Қ. - расиси ТҶ «Иттифоқи фарматсевтони Тоҷикистон»; Аҳмедов Ф.А. - директори Маркази илмӣ-истеҳсолии ВТ ҶИА ҶТ; инчунин, декан, мудири кафедраҳои тахассусии фарматсевтӣ ва кормандони Маркази таълимӣ, илмӣ ва истеҳсолии «Фарматсия» иштирок намуданд.

Дар рафти мизи мудаввар чунин мавзӯҳо баррасӣ

карда шуданд:

- Мақсади ташкил намудани Маркази таълимӣ, илмӣ ва истеҳсолии «Фарматсия»;
- Вазъи тайеркунии мутахассисони соҳаи фарматсия дар ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино;
- Ҳуҷҷатҳои меъёрию ҳуқуқии соҳаи фарматсия аз тарафи ВТ ва ҶИА ҶТ тасдиқшуда;
- Ба роҳ мондани коркарди растаниҳои шифобахши ватанӣ дар минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- Навигариҳои технологияи фарматсевтӣ ва татбиқи онҳо дар соҳаи фарматсияи ҶТ;
- Технологияи коркарди маводҳои доругии нав.

Аз рӯи ҷамъбасти мизи мудаввар ва ҳулосаи мувоҳидаҳои зиёд иштирокчиёни мизи мудаввар ба раёсати МДТ «ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино» ва ВТ ва ҶИА ҶТ барои дар минбаъда боз ҳам беҳтар гаштани раванди омодакунии мутахассисони соҳаи фарматсевтӣ як қатор тақлифҳои судманд пешниҳод намуданд.

Маркази таълимӣ, илмӣ ва истеҳсолии «Фарматсия»

«Ғизои солим-миллати солим»

Ба таваҷҷуҳи кормандони муассисаҳои илмӣ тадқиқотӣ ва таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон мерасонем, ки саннаи 20-уми декабри соли 2019 дар Пажӯҳишгоҳи давлатии илмӣ-тадқиқотии «Ғизо»-и Вазорати саноат ва технологияҳои нави Ҷумҳурии Тоҷикистон конфронси солона дар мавзӯи «Ғизои солим-миллати солим» баргузор мегардад.

Забони конфронс: тоҷикӣ, русӣ, англисӣ.

Тамос: fayzigul_amongullovna@mail.ru

**САРМУҲАРИР:
МАҲМАДНАЗАР
МАЗИЁЕВ**

ҲАЙАТИ МУШОВАРА:

Гулзода М. Қ. - ректори ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино;
Ибодов С.Т. - муовини ректор оид ба таълим;
Юсуфӣ С.Ҷ. - муовини ректор оид ба илм ва нашрия;
Қобилов Қ.К. - муовини ректор оид ба муолиҷа;
Қурбонбекова П.Қ. - муовини ректор оид ба тарбия;
Ҳокимов Т.З. - муовини ректор оид ба корҳои хоҷагии маъмурӣ;
Носиров Қ.Н. - мудири шуъбаи таҳлил, назорат ва робита бо ҷомеа;
Таилов С.А. - мудири шуъбаи иттилоот ва нашрия;

**Хуруфчин: Мавлуда
Таррох: Умаров Комрон
Мусахҳах: Таманно**

**Дар матбааи «Мега Принт»
ба табъ расидааст.**